

Asia: VN/14777/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle sairauspäivärahan muutoksia ja sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavoimista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvien säästöjen kanavoinnista?

Veronmaksajain Keskusliitto ei pidä perusteltuna esitettyä sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvien säästöjen kanavoimista valtiontalouteen. Sosiaaliturvan leikkausten tuottamien säästöjen pitäisi näkyä suoraan niiden rahoittamiseksi kerättävien veronluonteisten vakuutusmaksujen alenemisena ja palkkaverotuksen kevenemisenä.

Rahastotaloudessa, niiden vakuutusmaksuissa ja etuuskien rahoitusperusteissa on noudatettava johdonmukaisia vakuutusperiaatteita, joihin ei sovi ehdotettu sairausvakuutusmaksujen keinotekoinen muuttaminen.

Veronmaksajain Keskusliitto pitää tärkeänä, että kanavointiratkaisu ei johda yhdessä muiden tekijöiden kanssa siihen, että työn verotus kokonaisuudessaan kiristyy vuonna 2025. Se vaikuttaisi hallituksen kunnianhimoisiin työllisyystavoitteisiin kielteisesti ja olisi vastoin hallitusohjelman veropoliittista peruslinjaa.

Tarkentavia huomioita esityksestä:

Luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuksen sairaanhoitokorvausten ja työtulovakuutuksen menojen rahoittamiseen kohdistuvia valtion, vakuutettujen ja työnantajien rahoitusosuuksia, jotta hallituksen sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvat menosäästöt saadaan kanavoitua täysimääräisesti kohentamaan valtion ja kuntien taloutta.

Hallituksen sosiaaliturvaan kohdistuvat leikkaukset merkitsevät sitä, että niiden rahoittamiseksi kerättävät sosiaalivakuutusmaksut alenevat ilman lakimuutoksia. Esimerkiksi hallituksen työttömyysturvaan koskevat muutokset johtavat yksinään siihen, että työttömyysvakuutusmaksuja tarvitsee kerätä selvästi aiempaa vähemmän, kun niillä rahoitettavat etuudet heikentyvät. Koska työttömyysvakuutusmaksu ja sairausvakuutuksen päivärahamaksu vähennetään palkkatulosta sekä yrityksen tuloksesta verotettavaa tuloa laskiessa, merkitsee näiden maksujen aleneminen suoraan verotettavien tulojen ja siten valtion sekä kuntien verotulojen kasvua.

Samalla maksujen alentuessa myös palkansaajan käteen jäävä tulo ja yrityksen voitto suoraan kasvaisivat, mikä johtaisi positiivisiin työllisyysvaikutuksiin. Esitysluonnoksen lakimuutoksilla tämä on kuitenkin tarkoitus estää pienentämällä valtion rahoitusosuutta sairausvakuutuslain mukaisista menoista. Kun rahoitusvastuuta siirretään työnantajien ja vakuutettujen rahoitettavaksi, nostaa se heidän vakuutusmaksujaan.

Vuonna 2024 työttömyysvakuutusmaksun alennuksia ”imuroitiin” valtiolle leikkaamalla ansiotuloverotuksen normaalista indeksitarkistuksesta 146 miljoonaa euroa, mikä oli erityisen ongelmallista. Se kiristi perusteettomasti kaikkien ansiotuloja saavien verotusta, myös niiden, jotka eivät hyötäneet työttömyysvakuutusmaksun alenemisestä (esim. yrittäjät, eläkkeensaajat).

Luonnoksessa ehdotetaan työttömyysvakuutusmaksun alennuksen ”imuroinnin” jatkamista vuonna 2025 rahastotalouden sisällä tehtävällä ratkaisulla, jossa sairausvakuutuksen maksuja keinotekoisesti muutetaan. Työttömyysvakuutusmaksujen alennusten ”imurointi” muuhun julkiseen talouteen ei ole perusteltua myöskään nyt ehdotetulla tavalla toteutettuna.

Työttömyysvakuutusmaksuissa, etuuksien rahoitusperusteissa ja työllisyysrahaston taloudessa on noudatettava johdonmukaisia periaatteita. Maksujen tuottoa ja työllisyysrahastoon kertyviä varoja tulee käyttää vain rahaston normaaleihin menoihin. Maksuja tulee myös kerätä vain sen verran kuin tarvitaan työllisyysrahaston normaalien menojen kattamiseksi. Rahaston puskureita on syytä kartuttaa ja purkaa vain työttömyysvakuutusmaksujen kehityksen vakauttamiseksi. Ehdotettu työttömyysvakuutusmaksun alennusten ”imurointi” vahvistamaan muuta julkista taloutta on siksi jo lähtökohtaisesti hyvin kyseenalainen. Asiaa ei tee lainkaan perustellummaksi se, että ”imurointi” esitetään toteutettavan kiertoteitse sairausvakuutusmaksuja keinotekoisesti muuttamalla.

Sosiaalivakuutusmaksujen kehitykseen vaikuttaa kanavointiratkaisun lisäksi monet muut seikat, esimerkiksi työllisyyskehitys työttömyysvakuutusmaksuihin. Vaikka työttömyysturvan leikkaus laskee maksutasoa, voivat muut tekijät nostaa maksuja. Täten työn verotus voi kokonaisuudessaan kiristyä ensi vuonna maksumuutosten myötä, vaikka kanavointiratkaisu ei sinällään yhdessä rahastotalouden säästöjen kanssa juuri kiristä eikä kevennä työn verotusta.

Teemu Lehtinen
toimitusjohtaja

Mikael Kirkko-Jaakkola
pääekonomisti

Lausuttavaa sairauspäivärahan laskentakaavan muuttamisesta?

-

Lausuttavaa taloudellisista vaikutuksista?

-

Lausuttavaa työllisyysvaikutuksista?

-

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

-

Lausuttavaa vaikutuksista yrityksiin ja muihin työnantajiin?

-

Lausuttavaa vaikutuksista viranomaisiin?

-

Lausuttavaa muista yhteiskunnallisista vaikutuksista?

-

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

-

Kirkko-Jaakkola Mikael
Veronmaksajain Keskusliitto ry